

ઉરદુ જખાન ઓર ગુજરાતી હરફોમાં.

નાજની પઠાનનો કીરસો.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મહાદેવ રામચંદ્ર નાગુષ્ઠે.
બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૩ ત્રીજી.

પ્રત ૩૦૦૦.

અમદાવાદ.

રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

સંવત ૧૯૬૧.

સને ૧૯૦૫.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી શૈલીચિહ્ન-સંગ્રહ

૧૪૦૦

૨૬૮

૧૪૦૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌમીરાષ્ટ્રિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૦૦

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ બાજી પઠાનનો હિસ્સો

વિષય ૨૩૫૮:૩ ૩૬૮

નાજની પઠાનનો કીરસો.

સના હમ રગકુ હે દાહમ મુદ્દમઃ કિયાજસ્તે પેંદા સુખી ખાસી આમ
 વો સફારો ગરારો એનત તઆલ; વો રગકો ખાલીક વો જુદા જલાલ.
 ખલકમેં ઉગતા મોહોમદ રસુલ; હુવા દિન જસ્તકા બકાપર કયુલ.
 ખલીફે મોહોમદકે હે ચાર ચાર; અબુમકર સીદીક હે ચાર ચાર;
 રયમ ચાર કિનકે હે અદલ કિમર, અદલકે ઉપર જસ્તે ખાંવી કમર.
 સુયમ ચાર કિસમાન હંમે વધી; સુખવતે સાહેબ હે ચારમ અલી.
 હસન આર હુસેન હે નખીકે રતન; ખીખી ફાતીમાકે વો હે જાનો તન
 જોતે આલો અસમામ ઉપર તમામ; નુઝુલ રનપે રહેમત હોદપા મુદામ.
 કિનકા સતક ખાના હમીદ ફકીર; ફુઝખમે ફરીકે વો હે ફુસ્તગીર.
 સત્તા બાદ બોલુ મં દોગર ખ્યાન; બનાઉ અંદ શહેરમેં હોંદી જખ્યાન
 ફકીકતકુ બાદેર કંઠે મેં આયાન, હીખમે મિન્નજકા બોલુ અયાન
 સનાઉ મેં એક શહેર સુરત ખંદર; જો બસા તાપીકે કીનારે ઉપર.
 કનારેપર શહેર ખસ્તા હે ખુખ; અજગ વહાંકે લાગુ હંગા સો રૂપ.
 દો રસ્તે હવેલીયુકા હયેગી કરતાર; અજગ શહેર ખસ્તાહે જયું સુલખહાર.
 વહાં લોક આતે હે ફરકારકે; તરી આર ખુસકી દરીઆ પારકે
 જો મક્કા મદીના હો દેકા અંદ; ચી જરતકુ આતે હે સુરત ખંદર.
 કે સખાવો જલ્લાવો થીના પટન; જીના છોડકર વહાં કીયા હે વતન
 કે પુરવ વ પછન વ દખન તમામ; કે દિકી આર લાહોરકારિમર તમામ
 કે તે લોક તુરકી ઓ રમા તમાન; હે હોંદ સૌંધ લખારકે બીજવાં.
 કે બહોત ખલ્લ હે વહાં સુજસાતકી; હે એસી અલક વહાં સોહર ખતકી.
 વતન છોડ. અપના વહાં રેહ ગયે; વો સુરત ખંદરમે સો જાકર રહે.
 ખીરાદર વ મહેનુકુ બી લોકે તપ; ગયે છોડ દિસ્વાદ કરતે નહીં.
 વતન છોડ અપના કીયા વહાં કરાર; બાક આર બેનુ સતે દીવ કિતાર.
 જોતો વહાંસે બોલાં મેં દોગર ખ્યાન; ફકીકતકુ મહેં કે મેં આયા.

ખનાન અમ સુતો. તુંમ સખી કાન ધર; હિંદુબહો તબક્ષતેહે સુરત અંદર.
 ખડે માલદાર ઓર તુંજર હે; કે ફિર ઓનો હામાનકે પાર હે.
 હુસેન ઓરતું સો હે એ સુમાર; જરીનેકે કપડે ગલે ખીચ હાર.
 નાગર જાતમેં હે નિહાપદ જમાલ, હુશનકી તારાપતમેં રોશનહી લાલ.
 હિંદુકી રશમ હે બવકકે ફજર; નહાનેકુ આતી હયે તાપીકે ઉપર.
 ઉતુમેંશે એક નાજની ખુશ શીકલ, નથીં શેહેરમેં કાઠ ઉસ્કી મીશલ.
 જરીતુકે કપડે વો પોશાક પેપેન; લટક નાર ચલતીથી જ્યુ હુર એન.
 પોશાનીકે ઉપરથી દીલા ધરે; ઉમે દેખ ઉડતે જનાવર પડે.
 અંદનકા ઉમલા ઉસી પાસ ગોહન; ડાલે અપને ગલેમે વોહ માલા મોહન
 દો લણુ લાલ લાલીમેં લખરેજ થેં; ગોયા શાપેદોશ કરમે જયે.
 કે દંદાન ઉપર થે મોતી જડે; ઉમલા ઉસીકા જમીનપર પડે.
 અજબ શીરકે ઉપર ખડે ખાલ થે; સુરત ગાલ ઉસ્કે અજબ ખાલ થે.
 ચશગ ઉશીકે થે સો આહુ મિશાલ; કતાફતમે થી ખુખ સાહેબ જમાલ.
 પાઉ ખીચ ઝાંઝરકી ઝમકાર થી; ગુજર ઉસ્કે આગે ગીફતાર થી.
 ખરસ પાંજદાકી થી ઉસ્કી ઉદાર; જવાનો કે દીલમેં થા ઊસ્કા ગુજર.
 નિકલ ધરેસે જા આતી અગર; કે જ્યું અંદ પુનમકા આવે નજર.
 સુંદર નાજની જબ નીકલતી ખાહાર; ધશકખાજ ઉસપર થે કરતે નજર.
 અજબ નાજની ખુખ સાહેબ હુસેન; લટક કર ઉઠાતી વો અપના ચરન.
 નિજરકે ખાતર જવાના નિકલ; દેખે ખાહાર આકાર હો ઉસ્કી શીકલ
 કે તે ખાગ ખદેવ ખાંદે તમામ; નજરકુ આતે વહાં, પર મુદામ.
 પદાન એક વહાં દેહેલીસે આયા વહાં; વો અજનાશ દીલીકી લાગા વહાં
 સુખેદારકે વો શો ખીદમતમેં આયે; કીયા નજર શીરકાર સોગાત લીયે.
 જા નવાખને ઉસ્કી તાજમકી; ઉતરનેકો જગા સોલલીમ કી.
 પદાનને જબ ઉસીકી તસીકી લકરાર; દો માહે ધપર અંદ રોજ સુમાર.
 વો રકતે ફરજ સેર કરતા નીકલ; કે કંઈ રોજ ખીજે મિલી એક શીકલ.
 તબી ખાનને દીલમેં ચેહ કી શીકર; કે નહાનેકુ આતી હય તાપી ઉપર.

કેશક કરકે પીછે ઉશીકે ચલા; ઉસી નાજનીસે નદીપે મીલા.

બી રસ્તેમે વો નાજની ખુશ શીકલ; ચલી આતી આશકકુ કરતી કતલ
વો પંજકો ઝમઝમ બજાતી ચલી; વો આશકકે દીરકુ જલાતી ચલી.

પઠાન નાજની દેખ તાપી ઉપર, અકલ હોસ ઉસકા ઓડા સરખસર.
ખાતીપર વો કપડો ઉતારન લગી, હુશન નાજ અપના બતાને લગી.

ઉડલા છાડલા થા ને શીરપર જરીન, જુદાંકર બકનસે રખા બરજમીન.
બીકમખા ને અતલસકાં કસકસ થા, સીને પરસે કર દુર નીચે રખા.
શીયાસ તન ઉપરસે કીયા અબ જુદા, જમીન ઉપર દેખા બધુડે ઉગા ચંદા
સીના થા ઉસીકા સો મખમલી મીશલ, બીથા મખલ ખીચ સોનેકો ખાલ
દોપી સ્નાન સીને કે ગુલબાર થે, જેસે ખીચ ખાચુકે અનાર થે.

વો અપને બદન સોભી કપડાં ઉતાર, નગે શીર અપસકો કરી એક બાર.
નદી ખીચ જાકર નાહાને લગી, અપને શીરકે ખાલો બીગાને લગી.

પઠાન દેખતે તલ મલાને લગી, ખીરહ ખીચ દીલકુ જલાને લગા.

નદીકે ઉપર ખ્યાન જાકર ખડા, નજર નાજની પર નીગાસે ધરા.

દેખા ખાન ઉરકુ દીવાના હુવા, અકલ હોશ ઉરકા રવાના હુવા.

અકલકી શમાકુ પવન જળ લગા, શમા ઉરકે હાથુમે રેહ નહી સમા.

અકલ આદમીકા સમેકે મીસલ. કરે આદમકું ઇશક બે અકલ.

દીવાના હુવા દેખ ઉરકા જમાલ, ન દેખી જગમે ઉશીકે મીશાલ.

પઠાન અપના દીલમે કીયાયે શીકર; કે ઇશ નાજનીસે કરે કુછ હુનર.

ઉઠી વકત વો નાહાકર ચલી, અંદર ઉસ જવાનકે લગી અગલી.

ઉસી પાસ જાકર કીયા એ અરજ, કે એ નાજની સુન તું મરી મરજ.

દરદ દીલકા મેરે સુનાઉ તુજે, સીના ખોલ અપના બતાઉ તુજે.

સભી દીલકી ખાતાં કહું મેયે તાલ, અયે નાજની તું હે સાહેબ જમાવ.

મેરા દીલ તેરેપર હુવા હે બવર; તેરે ખીન એકલા મેં જાઉ કીધર,

તુજે છોડ મુજકો તો જાના નહી, મુજે દીલ લગાના કીસીસે નહી.

તું હે કીસકી લાકી મુજે દે બતા, મેરા ઓર તેરા છ હુવા એકથા.

તું હે શાહગઢી વમાદે પરી; તેરી નૈન દેખે મં જાદુગરી.

ઇસકકા તું ડાલી ગલે બીચ કામ; અકલ હોસ મેરા લુગાયા તમામ.
 દિયાં દિલકુ મેં મેરે તુજપર દિદા, પલક એક તુમસેના રહુંમા જુદા.
 મેરા આજ તુજસે પડા કામ હૈ, તેરા દેખના મુજકો આગમ હૈ.
 ગનીમત તેરા બોલના એક સુખન, તેરે બોલને પર શીદા જાતો તન.
 હુવહુ નૈ બુઝબુઝ તેરા બાગકા; દીશાના હૈ દાલપર તેરે દાગકા.
 ચે સુન નાજની ને દીધા યુ જવામ, ગુસ્સે હોકે બોલી નગીશું સીતામ.
જવામ નાજની.

અરે તુરત તું જા છદાંચી પરો, મુઆ તું ધુવારા મને ક્યાં મલ્યો.
 કે તેમ બેગખાનને જો પડશે ખચર; જાશે જીવ તારો ન રહેશે વકર.
 તારો કેડો લેખને જા તારે ધરે; છદા નહી કારજ તારો સરે.
 નીકલ જા છદાંચી મુઆ તું તુરક; નહી તો નદીમાં તું થાશે ગરક.
 મારો કેડો મુક તું એ મુરખ પઠાન, નદીનો તારો જશે આજ પ્રાણ.
સવાલ પઠાન.

પઠાનને કદા નાજનીકાં પુકાર; તુજે દેખકર મૈ હુવાં બેકાર,
 ગઈ જાન મેરે તેરે હાથમે; હૈ જાકિયા મેં તુઝકુ મોલાતમે.
 નકર બહેત રસવાત અપે ગુલ જાદન; શીદા હૈમા તુઝપર મેરા જાતો તન.
 તેરે પામ કત્તહુ મેં દલનેમા; ન કર મેહેર અપહેસે મુઝકો નિરાશ.
 શીતાબસે બોલા તું મે એક સુખન; કે મુઝ નીમ જીસમીલકું હોવે અમન.
જવાબ નાજની.

કહુ છું જવાદે તું છયાંચી પઠાન; સમજ કેમ મેલી થયો છે અબજ.
 જો તેમ બેગખાન છે સેહેરનો નવાજ; લુગસે તને ને કરસે ખરાજ.
 મહેડે ચડાવી તને મુઝસે; તાદી મુજ તોડી મોમા થુઝસે.
 જમતમાં માન તારો રહેસે નહી; શાલો તને કાઢ રહેસે નદી.
 તું ક્યાંનો છે રહેવાશી મુરખ પઠાણ; જસે જીવ તારો ને રહસે પતણ.
સવાલ પઠાન.

મુરસે હોકે બોલા મજાસે પઠાન; નહી મુજકુ તું એ અબજ.

તું ઉસ્કી હીમાવત મત મુજે બતાવ; કે નવાબસી મુજકો હવે જાતનાં.
તું જાતે જો કરતી સબી રાંકડી, રો કયા બરમ તોડેગા મુજ ઠાંકડી.
મુજે જનન જનનેડી નહી હે શીકર, યહાંસે લેજાઉંગા તુજકુ પકડ.
તું સુતા નાજની મુજકું મરન કપુલ, ખીરાહસી છાંદગાની સોસુલ,
ખુદા અબ રખેગા શો મેરી શરમ, તું હોજા શીતાબસે મુજપરે કરમ.
મેં આશક હુવાહું સો તેરે ઉપર, ન જાઉંગા હરગીજ તુડે છોડકર.

જવાબ નાજની.

કહા નાજનીને અરે મે ખબર, તું ફેડીશ માથું. હું જામસ ધર.
મારો કેડો પકડીને જામસ કયાં, તેગ બેગખાન છે જો સુજો યહાં.
એવી વાત સાંભલસે અછીનો નવાબ, તને લુટીને લેસે કરસે ખરાબ.
મારા બાપ માને જો પડશે ખબર, તુ થમશ સુરો ધણો બેવકર.

સવાલ પઠાન.

લલક કર પુકારા તમીયું પઠાન, સુાગા અગર બાપ તેરા જયાન;
સખી બાત કરતી તું નાજની, હમેશ ખુદા હૈ જો સાહેબ ધની.
તેરે બાપકી હે બોહોત બદ શીકલ, આલ દેખ ધરકુ કરંગા કતલ;
અરે નાજની સુન તું મેરા સવાલ, તેરા બાપ તોડેગા બગલુકા બાલ.
નહીં ડરના તેરે બાપસે હું મેં, તેરા બાપ ન આયમા મુજ તખતસે.
ખુદાયે કયાં દિંદ સો હે જુત જવાલ, બરસા ઉસીકા મુજે કુત હાલ મુજે.
તવા કત મેરા હૈ ખુદાકે ઉપર, ન જાઉંગા હરગીજ તુંજે છોડકર;
મગર છોડ અત્ર અબ યહાંસે મિતાબ, ઘણક ખીચતેરે હુવાહું ખરાબ.
જલા મલ તું આશકકુ અગે બે રહા, જલાનેમે આશકકુ કૂછ નહીં નહા.
જલાયા જો લયલીને ચઠનુકુ સુન. તો લેતી વ મજનુ'ં દુવે એક તબ.
આખર લેકે લેવાકુ મજનુ'ં અત્ર, કે માસુક લેવાસે મજનુ'ં મિલે;
એસે નુર જાનુને મેહની નવાલ, મેરે બાદ માશુક લેતા મંબાલ.
ખહમદ થાઆરાહ યોદ યોદાવું, સુકામ આર આર(ર) હુએ મુગ્ત હીમ;
કતા કરે આશકકુરહા કર હીમ, બહા ખીચ જાસીલ વ કોતુ દુવે;

એસી બાદ આશકને માસુકકો, ખીલે હૈ વે આખર હમ આગોશહો.
જનાનેમે આશકકું હૈગા અજબ, એસા કયું મુજકો હૈ કરતી ખરાબ.
કે આ ખરિકેદીન પરશુ કરલે નજર; સખત હૈ કિયામતી તું કીજીઓ શીદર.
કિયામત સમુકે ઉપર આયબી, જહાનમમેં જગાઓ તુ પાવગી.
જલેમે જહાનમમેં સખ કાફરાં, મુસલમાન જહાનમમેં પાવે અમાં.
મસી વાસતે તુજકો કહેતાં હું મે, મુસલમાન હોજ તું દીલગતસે.
હુઆહું દીવાના તેરી ચાલપર, નજર નાજની કર મેરે હાલપર.
તેરા બાગકા જો મેં, ખુશખુશ હુવા, અરલ હોંસ અપના રવાના હવા.
તેરે શુબકી પોહોંચી મગજમેં હંકાર, ફસો દામ તેરેમે ઓ એકબાર.

જવાબ નાજની.

તું ઘેસો થયો છે ઓ મુરખ પહાન, સમજ કેમ મેલી થયો છે અબ્બાણુ
મુરખ તુ તારી કળામતને. ખુશ કેમ કહો છો હિંદુ જાતને.
હિંદુ જાતમાં છે શો મોટો ધરમ, નાગર જાતછે બધામાં ઉત્તમ,
ધરમ છે બધામાં અમારો સરસ, મુરખા કેમ જોણો છો અમને નરસ.

સવાલ પહાન.

કહા તખ પહાનને પ્ર સુત નાજની, કહું મેં તુજકો સુન સુન પદમની.
તુમારા ધરમ હૈ સમુમેં ખરાબ, જહાનમે તુજકુ સો હોંગા અજબ.
નાગર જાત હૈગી બોહોત બદખરમ, કે બેતીપે લેતી હે દામોદીરંગ.
નહી કામ એસા મુસલમાનમેં, વો કરતાહે નેકા સો હરાકામમેં.
કે દુનીયાંકી દોલત હૈ બરબાદ, કે ઉદ્યાકી દોલત હૈ હમેશા કુશાદ.
ખુબર હોકે તુજપર સો આપ હું મેં, તેરે પર સો માકા લગાયા હુ મેં
સજન તેલા નેનુકી લાલી દેખે, કિયા દિલમેં તેરે સો લાથુમેં ફેકે.

જવાબ નાજની.

સુના નાજનીને યે દે કરકે કાન, હયા મુકી ઘેસો થયો છે પહાન.
અર ખાન સાંભલ તું માહારી અજબ, સગેપાત છે માકે બીજે મરજ
હકીમ છે રોહરમેં તખીબ પુજ તું, એસક દેશ તને સતેપાતવું.

સાચી વાત કહું છું આલ્યો જાયરે, નહીં તો માથું તાર ઉઠી જાયરે.
તું ગેહેરો થયો છે ખરે બે અકલ, ફરી છે આજ તારી માથાની કલ.

સવાલ પઠાન.

કહા તમ પઠાનને સોહો ખેહજખ, કિયા તેરી મોહોખતમાં મુજકો ખરાખ.
ગધ પાસ તેરે હે મેરી અકલ, અરે નીજની દેખ તેરી શિકલ.
શિકલ દેખ તેરી મે' બુલબુલ હુવા. તેરે સાથ લાગી હે દીલકી મયા.
જોગન આવે તુજસે વો લગનીર કર, આશક હોવો રાજસો તકદીર કર,
લીખા અજલમે વોંહી હોવેગા, જીયાદી ન કમ ઉસમે કુછ હોવેગા.

જવાબ નાજની.

તેરે હાથ આવવાની હું તો નથી, હું પુજીયું હનમાન મોટા જતી.
તે તો લાજ રાખે છે માહારી ધણી, કે મહાદેવ જોવો છે મારો ધણી,
ન આવવાની હું છું તારા હાથમાં, મુરખ તું આલ્યો જા તારી વાટમાં.
તેને માટે કહું છું તને એક વાત, ખરાખી તું ન કર પઠાન નેકજત.
મારો સસરોજી છે સુજી કામી વાખ, તને ગામ આખામાં કરશે ખરાખ.

સવાલ પઠાન.

તું બસકર ખાંન અયે નાજની, તેરે બાપ સસરાસે ડરતાં નહીં,
તેરા બાપ સસરાન યહાંકા નખામ, નહીં ઉનમે તાકત કે બોલે જવાખ.
અખબુસે ઉરકે ડરતા નહિ, જિના મોત કોઇલી મરતા નહીં.
મરગા અગર જો મેં કહી રખ, વલેકીન તેરેસે ન હુંગા જુદા.
મરગા તો તુજકોલી લેજાઉંગા, કે પનવારન હોકર સો જલ પાઉંગા.
છશક ખીચ મરનાહે મુઝકો કખુલ, તો આશકકા મતલખ સો હોવે હુંસલ.
મરગા જો તેરે છશકકે જીતર, તો હોગા મેરા કામ સખ બુખતર.
મેં પરવાના હું તુજ શમાંકે ઉપર, શમાંકે ઉપર જાન હુંગા મગર.
તેરે પાસ મરનાહે મુઝકો સવાખ વયા તુજકુ યહાંસે લેજાઉંગા સીતાખ.

જવાબ નાજની.

એરે ખાન અવા

કેસર નામ ઉપરથી કેટલા જુવાન, સુરત સેહેરમાંથી ગયો છે પરાન.
કેસરને તમે આજ જવા દીધો, દયો હોય દીક્ષમે' તો સમજ્યો.
કેસરને જવા દેને રાખો ભરમ, નહીં તો અમારો ન રહેશે ધરમ.

સવાલ પઠાન.

જાદરખાન બોલા તું સુત આવે પરી, તેરી ખાત મુજકો લગી ખુશતરી.
તેરા નામ કેસર સુના આજ મેં, કે જાદર ન કેસર એક જાત હેં.
કહે વાહ વાહ નામ કેસર તેરા, જીદરખાન હે ના રોશન મેરા;
કેસર જાદરાને દોહ એક હૈ, તુમારા હમારા અમલ એક હૈ;
બક્ષા આજ તુને જતાગા નીશાન, તુમારા હમારા દશમા એક જાન;
મેરે સાથ અજ તુમ સીતળા ચલો, કમરા મકો તુમ ન ઝગડા કરો.
કસમ ખાકે ખેંચા હે તમ સાથકુ, ઉશ તરફ અપને મનો ખાતકુ.
કેસર જાદરાની મુલે શેર ઉઝર, મલે ખીજ રખુગા કરકે સિનગાર;
સદા મેર દિલકાતુ દિલદાર યાર; અરે જાદરાની ગુલગહાર.

જવાબ નાજની.

શમો રાખ સુરખ તારા હાથને; આબડહેટ લાગે છે અમ જાતને.
તાપી પુન મેલું છું હું આજથી; નાહવા ન આવું ખીહીવું લાજથી,
લાગે લાજ મુન એવી વાતમાં, ખાલક છું કુવારી નાગર જાતમાં.

સવાલ પઠાન.

કહા તમ પઠાનને કે સુન કાન ધર; કીસી તોરે દિલમે' નકર તું ફિકર.
નાહાનેકું આવે હે તેરી જલા કે ખીચ હૈ તુજકુ નાહાનાં બક્ષા.
ખામી મોહલે મેરીને ખાસે દરમ, નિજાવે તુજ અજ કરકે ગરમ.
બેદિ બરકે પાની નિજાવે તુજે, મુલેમે' ખિઠાકર મુલાવે તુજે.
કે હોજ વાડીહૈ મેરે મોહલમે. દેખો ખાગ ખાડી સો ખુશ હાલમે.
વહાં ધરમાં લોંડી મુનો ચાર હૈ, સદા તેરી ખીજમતવે હાજ રહે.

જવાબ નાજની.

ર ને મન.

જળે તારો કુલો ને જળે તારો તારો હરમ, મુકી લાઇ તેનો મુગા જે શરમ.
લોંડી હરમ તારો જતા ન પઠાન, મારો કોડો મેલી દે એ બદશુમાન.
નાગર જાતમાં છે એવી શરમ, નદીમાં નાહાવાનો મોટો ધરમ.
નદીમાં નાહાવાને હું આવતી, ત્રિપત પડશે માથે હું ન જાણતી.
કુંવારી છું ગાળક વરસ જારતી, કપીજામાં છું મોટા ધરમારની.

सवाल पढान.

कभीशा तेरा मत मुझे जना. नागर जानसे क्या पशम तुटता.
हमरोमे जस छुं में ओकना पहान, पत्रक भारते में छडाहुं निशान.
कतल करके छिनके पीछे मं भइ, मे भरनेकुं आया अभी क्या उइ.
याहीन मुझे हरगीन न छांडुं तुझे, तेरे साथ भरना होसो हांगा मुझे.

ଉପାଧ୍ୟ ନାଟ୍ୟମ୍.

હરી નાથ પ્રભુ છે વાંકો પઠાન, કમરમાં કટારી ખમ્મ છે કમાન,
ધરમનાથ મહાદેવ આશાકુરી, વિપત પડશે એવું હું ના જાણી.
અરે ખાત સાંભળા તું મહેરો છકર, મેં પુજ્યાછે દેવો ને મોટા પથર.
તેણે લાજ રાખી છે મારી ઘણી, વિપતથી મુકાવે એવા છે ઘણી.
એવી વાત જાણ તું શું આવશે, માથુ તાર પત્તકમાં કપાઈ જશે,
તેને માટે કહું મુજને મુકું તું. એવાં કામ જુઝાણી મુક તું.

સવાલ પૂછાન.

दिया तब पकानने सों भुं कर जवाब, छिंदुहु सुसलमान करना सवाब.
 सीताजीसे कलमां नगीका कहो, शरामोस दिलमें जरा न रहे.
 सुसलमान जो होवे तो पावे सरक, कुकर, छोड आवे नगीके तरक,
 तेरे जाय ससरैकी मत कर छिंदर, मेरे बरकी आँदर तुं यहु आगेस कर.

ବ୍ୟସନା ନାଟ୍ୟମ୍ ।

નામરની જો કુ' છુ' મ'બેલી મોહન, મમલખા...
ખાલ...

શીઠ છે તારા પર એ મારો પરાન, કરેં ઓળ ખુરખાન મારો જીવજીત્યુ.
કળીલા કુટુંબથી હું નોખી પડી, આપો અમે દિલથી હવે દીલદારી.
એરે ખાન સાંભળ તું મહારી અરજ, પછે અસ્તી તુમ ન કરતાં ગરજ.
એવી વાલનો તમે કોલ દીયો, તે કુરખાન છે તમ પર મારો જીયો.

સવાલ પઠાન.

કહા નમ પઠાનને કે લે કોલ તું, સિલાખીસે કલમાં અલી ખોલ તું.
તેરી ખાત મુજકું સભી હે કબુલ, વ નીયત તેરીકું ન જાઉંગા ભુલ.
કસમ મુજકું ઉંસડી જે વાહીદ ખુદા, દુજે ઉનકું હમ જે નખી મુસ્તફા.
મેં ખિનતુજ કીસીસે ન ચારી કરેં, તેરી વાદ દિલમે હમેશાં ધરેં.
કીયા કોલ હરગીન પીછે ન શીરેં, ખુદા અઉર નખીસે હમેશાં હરેં.
જીને અરસ કુરશી સાતારે કરે, બનાકર ઉનમે વેસારે જડે.
ઉસીકે મધ ફરમાનસે ન શીરેં, મધ નામ ખુદા પર કુરખાન હું.
વહી ખાત મુન નાજની ખુશ હુપ, મીયાં તારી ઉપર હુંજ મુછ.
તમારી એ આદર ઓઠાડો મુને, મંગાવી ડોલી ને બેસાડો મુને,
મુસલમાન મને કરો આજ તુજ, મેલ્યો આજથી મેં મારો ધરમ.
તમામ મુસ્લાને તેડાવો તમે, મુસલમાની શરતું બતાવો મને.
પઠાનને સો વાકુતકું થું કહા, સીતાખીસે આખુનજકો ખુલા.
કહા જાકે આખુનજ સલામ, કોળજ અરજ કરતા એ મેરા તમામ.
વો વાકુત વહોંસે રવાના હુવા, હીતાખીશે આખુનજ પાસ જા.
કહા ઉમકું ખાવીદકા અફલ સલામ, જેજસર ગુજસ્તા ક્રિયા સખ કલામ.
ચલા વહાસે જલદી હો મુસ્લાં ગફુર, હી હમારા હેયા કુતખાકે હજુર.
જેજલાકે અદાળ જેઠી અહીં, બયાન સખ સુનાયા હે ઉરકું તહી.
અગર હોઇ જ જતનો ઇસલામ પર, મેં લાઉ ઉસીકો મુસલમાન કર.
મદદ તુમ કરો ઇસ્કી ઇશીયાન પર, એ ઓરત હે જતી સો ઇમાન પર.
એ વો ચલાતી હે નિરખત જાકરખાનસે.

કહા તમ નવાય હે મુલ્યા કે તમ, કે સાંમીલ મેં બી ઇસ કામમેઘ,
 મુસમાન કરના ઇસે હે સખાય, ઇસી કામ અંદર કરના હિજાય.
 અગર મિલકરે કાફરાહી બોકાલ, સેહેરસે ઉનકું મેં દુંગા નિકાલ.
 કરો જા કે આ ખુન સાહેબ બલા, કહેકામ નેકીમેં મેરી રજા.
 સિતાખીસે જાકર કરો કાર ખેર, ન કર તુમે કાર નેકીમેં દેર.
 એ સુન ખાત આખુન વહોંસે ચલા, જાફરખાંસે લઠને ઝગેલા કલામ.
 સુરત શેહેર સવારીમેં ફેલી ખખર, ઉઠ ઉસકા ચરથા સુનોધર બધર.
 પીછે કાફરાં સખ શેહેર કે તમાલુ, જાફરખાંસે લઠને લગેલા કલામ.
 પઠાન ઓર નાગર ઉધરસેં પઠાન, શીપાખને લશકર લગાઇ નીશાન.
 લડાઇકું જાકર મેદાનમેં, ખડે જાકે મેદાનમેં હો સખત.
 કવી દેખ મુસલમાનકું બાગે કુશર, કીયા જાકે સરકારમેં ચું પુકાર.
 કહા જા ઉનને સો દરખારકું, હમારી ચરજ સુન એ સરકાર તું.
 સુરત શેહેરમેં થયો છે જુલમ, મુસમાન ચલાના કરે છે હુકમ.
 મુસલમાન એવા અકા થયા બધી જાત હીંદુ તમાલા થયા.
 હમારે રહાનો ન ચહાં છે ધરમ, કહામાં ન આવેરે દીનનો ગરમ.
 તબી ઉનકું એસા કહાહે નવાય, કે કયા જુલમ હે તુમપે કહેદો સીતાય.
 હમારે શેહેર જુલમ નહીં જરા, તુમારે ઉપર કયા હુવા માંજરા.
 રજાસે અપસકે જા લાવે યકીન મના જો કરે તો વો હોવે લખન.
 સખ દિનાસે દિન હે મોહોમદકા સચા, ઇસીમે આયા યકીન વો ખચા.
 મના કયું કરે જો મુસલમાન હે, અગર ઉસકા સાખીત જો હમાન હે.
 હમારી વો લડકીકું પુછો તમે, જુલમ ઉસકે ઉપર કિયા હે કીને.
 વહોંસી બી આહ વે કરમા ખહાહ, ખેઠો જાકર ધરસેં વોહો રૂપાયા.
 બી મુલ્યાં ગફુરને નિકાહ તખ પટી, મતા લેવે સબી ખાનકી હાંસીલ હું.
 સીરો પાંજરીકાબી ઘોડા મગા. બહોત માલો જર ઉસકું દીગર દીયા,
 સવાર કરકે ઘોડેપે રખસત કિયા, સુલાખત ખશીસે .....
 શેહેરકું કિયા મીજખાતી .....

સર હે મુસમલાન સગપર ઉતમ, ચે હામીદ કિસીકુ લુકર દેખતમ.
 કીરસા નાગરીકા સુનાયા અમલ, કિયા ઉરદુ ઉપરસે મેને નક્લ.
 ખનાયાહું મધ કિરસા બડા શોખસે, લતાફત નમકતકે પુર ઝોકસે.
 લિખા ધરકુ મેને સોસો અંબરમે, રાહીને મુખારક શો રમખનમે.
 બો તારીય રમખનકી થી ખીસમી, વો થી નેક સાવત મુનો એક દીન.
 એ હામીદ બડા તુંતો બકવા ન કર, પુરા કર તું કિરસા અલી બુદતર.
 ન કર ઉરકે આગે જરા તું કલામ; નગીપર તુમ બોલે દરકો સલામ.
 વે હથિદકી કછમે મુનો બદ બુન, ઉસકી સો અંબર મેં બસકે બુન.
 કિરસો નાજની પકાનનો તમામ પુરો.

ગજલ મુનીસની,

ખાહાદ અ.ઈ બરદે બાદયે ગુલ ગુલસે પદીમાન, રહે લાંબુ
 સરસાકી તેરા આશાદમે ખાન, ઉસી રખકે પરીપર જાન. ૧ દેતાહું
 મે દિલવાન, અદા બિરકી હે બાકી તીરેન્ગી અતવન ચાલ મસ્તાન
 ખતે કયુકર હમારા ઉસ પરીપે કરશે વાસન વો બેપરવા સેદોદામ
 મો સંગી દિલમં દિવાન ૩ હમે આના મિલે કયું કર તેરી ખાલ.
 શીલમે જાનના મેરી સુરતી ફકીરાત તેરા દરખાર બાર શાહાના ગુજબ
 પારખ ગલસ્તમે દુવાહે કોમ શરખીકા કે શામે જુમતી હૈ ના લયે બુલ.
 બુલ હે મસ્તાન, બતા એશમાં એ બજગ દુસેન વોહે કછરી દિલસોઝી.
 તુને પરવાખતલીં ઓર જાનદે જલ જલકે પરવાના ૪
 સીઝાલે હસ્ત બોલે દેખ કર મજનુકાં, મયતકે ચે વાસી મગર મા
 ખમહો મુકાબા બાદુ વૈરાના ૫
 અલો બસ અલકે લાયે રાત કમ હૈરાન મુકી બુલદે ફટાદો આધના
 જાનુસે રખદો હાથુશે માન. ૭

આજ તમારે એશકકુ. સોહારા હમ સહેરમ ઝામ મુનતા

એ કયા બારે સહમળ મુજબ ઉલળ પડતાં હમ બાલુસે

સહ આક ચારેગો મુવે જાનકા હમસાના.

યે દુનીયાં જો હમ માદ રોજે હે ગનીમત હેગની મત હરકાંધ ર.

મમેન શાકી હમ, ન સીસારે પધમાંન

૧૦

'જાતક' હાલ કયા તુમસે મેં અપને દિનો પ્રમાનકા ફકીરે મસ્ત

હું મુને હમેરા મહજમ હમરી દાન.

૧૧

કીસ્સો નાજની પકાનનો નથા ગજલ મુનીસની સંપૂર્ણ

ગજલ પરચુરન.

બાદ હમદે ખુદા વહાનો તે રમુદ, એક કાદાની મુનો એહ તુમ માકુલ;

ક કીશી વક્તમેં કરી હરંમ, હમ સદર ચાર શખ્સયે બહામ.

એક દરજ થા એક થા નજર, એક બહેદથા ચૌર એક સુનાર.

સખ સદરમે અજળતે પાકર, વારદ એક શેહેરમેં હું એક બકર,

દાજે ચોરિકા વહાં ગોહોત ખતરા, કોઇ દમ બરમ સખકો શોતાથાજ

પ રાગનીયે બસકે વોહ બાહાન, તો ઉતુને કહા એ ખાકે કસમ.

સામશે લેકે આજ તાજ સદર, બાગે સખકો એક એક પેહેર;

તાકે બના રહેન કુછ અસળાખ, મુસ્ત અદહો ગએ વોહ કેહકે સીતા.

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

ચોપડીઓના નામ તથા કીંમત.	ચોપડીઓનાં નામ તથા
ત્રીમાસજની રમુજવાર્તા ૦-૨-૦	સદેવંતસાવળીમાની વાર્તા ૦
પદમાવતીની વાર્તા. ૦-૨-૦	ગુણબંકાલણીની વાર્તા. ૦
પંચ કંડની વાર્તા. ૦-૧-૦	ગજરામારૂણીની વાર્તા. ૦
વાવડી ચસકીની વાર્તા. ૦-૧-૦	નંદ બત્રીસીની વાર્તા. ૦
વીક્રમ ચરીત્રની વાર્તા. ૦-૧-૦	જો ચરીત્રની વાર્તા. ૦
આંપરાજના ગાયન ૦-૧-૦	ભયંકર ભુતાવલી. ૦
સદેવંત ગાયન. ૦-૧-૦	બદુપયોગ સમ્રાટ. ૦-૨-૦
ભરથરીના ગાયન. ૦-૧-૦	ગુજરાતી ઈંદ્રજાલ. ૦-૪-૦
હરીશ્ચંદ્ર નાટક મોઢું. ૦-૮-૦	વૈદક સાર સંગ્રહ. ૦-૫-૦
ભરથરી નાટક મોઢું. ૦-૮-૦	પાકશાસ્ત્ર. ૦-૨-૦
આંકનીચોપડીચીત્રવાળીસોના ૦-૮-૦	સામુકોક તથા સુમ્નાળી. ૦-૨-૦
કાવ્ય દોહન મોઢું. ૧-૦-૦	સુકનાવળી. ૦-૧-૦
નરસીંહ મહેતાની હુંડી. ૦-૧-૦	અંગીકા કાવ્ય મોઢું. ૦-૮-૦
કાષ્ટના ધોડાની વાર્તા. ૦-૧-૦	ચકરાવા નાટક ગાયન. ૦-૧-૦
મેના પોપટના વાર્તા. ૦-૧-૦	હલામબુ જેઠવાના ગાયન. ૦-૧-૦
અમોલા રાણીની વાર્તા. ૦-૧-૦	ગોપીચંદના ગાયનો. ૦-૧-૦

આ સીવાય મારી દુકાનેથી દરેક જાતના ગુજરાતી ઇંગ્રેજી નીશાળોમાં ચાલતાં પુસ્તકો તથા કાવ્યો તથા નાટકો તથા મુસ-
માની કીસ્સાઓ વીગેરે મલશે.

પુસ્તકેલર મહાદેવ રામચંદ્ર જાગૃષ્ટે.

જવાબ મ. અમદાવાદ.

